

In de videoserie 'Wijs in 60 seconden' gaan we, als aanvulling op een verdiepend artikel, kernachtig in op de huidige onderwijsontwikkelingen, zodat je iets duidelijk en snel kan begrijpen. In deze video: de Executieve Functies.

Wat is het?

Onder de executieve functies (EF) wordt in de literatuur het volgende verstaan: 'De term executieve functies is een containerbegrip voor de mentale processen die een superviserende rol hebben bij het denken en het gedrag. Ze omvatten een aantal functies met een neurologische basis, die samenwerken bij het leiden en coördineren van onze inspanningen om een doel te bereiken.' (Cooper-Khan & Foster, 2014, p23).

In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende executieve functies (Dawson & Guare, 2009):

- **Respons-inhibitie:** het vermogen om na te denken voor je iets doet.
- **Werkgeheugen:** de vaardigheid om informatie in het geheugen te houden bij het uitvoeren van complexe taken.
- **Emotieregulatie:** het vermogen om emoties te reguleren om taken te voltooien of gedrag te controleren.
- **Flexibiliteit:** de vaardigheid om je aan te passen aan veranderende omstandigheden.
- **Volgehouden aandacht:** de vaardigheid om aandacht te blijven schenken aan een situatie of taak.
- **Taakinitiatie:** het vermogen om op tijd en op een efficiënte manier aan een taak te beginnen.
- **Planning/prioritisering:** de vaardigheid om bij een planning hoofd- en bijzaken te onderscheiden.
- **Organisatie:** het vermogen om op de hoogte te blijven van informatie of benodigde materialen en overzicht te behouden.
- **Timemanagement:** de vaardigheid om in te schatten hoe je je tijd het beste kunt verdelen om een deadline te halen.
- **Doelgericht gedrag:** het vermogen om een doel te formuleren en dat te realiseren ondanks tegengestelde belangen.
- **Metacognitie:** het vermogen om van zelfmonitoring en zelfevaluatie.

De executieve functies verschillen per persoon. Veel leerlingen die in het onderwijs 'boven zichzelf uitstijgen' hebben relatief sterke executieve functies.

Waarom is het belangrijk?

We zijn binnen ons onderwijssysteem gewend om leerlingen te beoordelen op hun kennis: wat weet een leerling. Taal speelt hierbij een sterke rol: het begrijpen van een vraag en tekst is cruciaal. Toch zijn er dan nog leerlingen, niet presteren zoals je zou verwachten. Een interessant gegeven om naar te kijken zijn dan de executieve functies. De executieve functies hebben een sterke invloed op de schoolprestaties. Vaak zijn de sterke van de functies meer voorspellend voor schoolsucces dan het

IQ (waar de EF in de literatuur soms wel onder wordt geschaard).

Ontwikkelingsstoornissen, zoals ADHD, ASS (Autisme) en andere specifieke stoornissen, kunnen invloed hebben op de executieve functies. Zo heeft ongeveer 60% van de leerlingen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) [moeite met veel executieve functies](#) (Hughes, 2009).

Wat kun je er mee?

Binnen het onderwijs kunnen we leerlingen op verschillende manieren helpen om aan hun executieve functies (EF) te werken. Belangrijk zijn daarbij de [volgende 10 principes](#) (Dawson & Guare, 2009):

1. Een vaardigheid aanleren is beter dan afwachten of de leerling het vanzelf leert.
2. Houd rekening met het ontwikkelingsniveau van de leerling.
3. Ga van buiten naar binnen. Begin dus met iets dat buiten de leerling is, en trek je geleidelijk terug als de vaardigheid geïnternaliseerd is.
4. Bij het veranderen van externe factoren gaat het om de omgeving, de taak of de interactie.
5. Gebruik de intrinsieke motivatie van de leerling om iets te leren beheersen.
6. Zorg dat taken passen bij het inspanningsvermogen van de leerling
7. Zorg voor aanmoediging.
8. Geef een leerling precies genoeg steun om succes te behalen.
9. Steun leerlingen net zo lang totdat hij of zij succes heeft.
10. Als je stopt met steun en beloningen, doe dat geleidelijk en niet abrupt.

Om het bovenstaande goed mogelijk te maken, is het behulpzaam om werken aan een EF-slim lokaal. Voorbeelden waar dat aan voldoet zijn (Cooper-Khan & Foster, 2014):

- Een stimulerende klascultuur
- Rekening houden met de planning van leerlingen
- Prettige klasroutines, zoals een planning op het bord en begroeting bij de deur
- Een goede lokaalinrichting: opgeruimd en passend bij de lesactiviteit

Meer weten over dit onderwerp?

Wil je graag meer weten over het onderwerp? Lees dan het artikel '[Executieve functies als voorspeller van het schoolsucces](#)', waarin uitgebreider wordt ingegaan op de executieve functies, incl. handige bronnen die je kan gebruiken.

[vc_row][vc_column][vc_column_text][vc_message message_box_color="pink" icon_fontawesome="fa-youtube-play"]Meer van dit soort video's?

Abonneer je op ons YouTube-kanaal!

<https://www.youtube.com/c/VernieuwenderwijsNL>